

Uchwała z dnia 11 września 2007 r.

II PZP 5/07

Przewodniczący SSN Zbigniew Hajn, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 września 2007 r. sprawy z powództwa Anny G. przeciwko K.P. Markety Spółce z o.o. w W. o zadośćuczynienie i rentę, na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego postanowieniem przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu z dnia 15 stycznia 2007 r. [...]

„Czy w sprawie z zakresu prawa pracy, w której wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 50.000 zł, od apelacji pozwanego pracodawcy, której wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza tej kwoty, pobiera się opłatę podstawową w kwocie 30 zł, zgodnie z art. 35 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) czy zgodnie z art. 35 ust. 1 zdanie drugie tejże ustawy opłatę stosunkową obliczoną od wartości przedmiotu sporu, czy też opłatę stosunkową obliczoną od wartości przedmiotu zaskarżenia ?”

p o d j ą ł uchwałę:

W sprawie z zakresu prawa pracy z powództwa pracownika, w której wartość przedmiotu sporu przekracza 50.000 zł, od apelacji pozwanego pracodawcy, w przypadku gdy wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od tej kwoty, pobiera się opłatę stosunkową obliczoną od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 35 ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych-Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.).

U z a s a d n i e n i e

Przedstawione zagadnienie prawne wystąpiło przy rozpoznawaniu zażalenia w sprawie o naprawienie szkody wyrządzonej pracownikowi przez pracodawcę. Po-

wódka Anna G. wносиła o zasądzenie od pozwanej K.P. Markety Spółki z o.o. w W. kwoty 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz renty uzupełniającej w kwocie 5.000 zł miesięcznie. Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2006 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 15.000 zł i oddalił powództwo w pozostałej części. Od tego wyroku w części uwzględniającej powództwo wniosła apelację pozwana oznaczając wartość przedmiotu zaskarżenia na 15.000 zł i uiszczając opłatę podstawową w kwocie 30 zł. Postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2006 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu odrzucił apelację. Sąd Okręgowy uznał, że przepis art. 35 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), nakładający obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej w kwocie 30 zł wyłącznie od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, ma zastosowanie jedynie do pracownika dochodzącego roszczeń z zakresu prawa pracy. Pracodawca nie jest bowiem zwolniony z mocy art. 96 ust. 1 pkt 4 tej ustawy od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych i w związku z tym ponosi od apelacji opłatę stosunkową. Nienależycie opłacona apelacja wniesiona przez radcę prawnego podlega odrzuceniu na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. bez wzywania do uiszczenia opłaty.

Rozpoznając zażalenie pozwanej na to postanowienie Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu powziął wątpliwości co do wykładni art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Pierwsza wątpliwość wynika z braku precyzyjnego określenia rodzaju opłaty od apelacji - podstawowej czy stosunkowej - w sytuacji, gdy wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50.000 zł, a wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od tej kwoty. Druga wątpliwość dotyczy sposobu obliczenia opłaty stosunkowej w przypadku istnienia obowiązku jej uiszczenia - czy opłatę tę oblicza się od wartości przedmiotu sporu czy od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Powołany przepis stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy pobiera się opłatę podstawową w kwocie 30 zł wyłącznie od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Jednakże w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50.000 zł, pobiera się od wszystkich podlegających opłacie pism opłatę stosunkową. Może on być rozumiany na trzy sposoby. Można prezentować pogląd, że w sprawie z powództwa pracownika, w której wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50.000

zł, od apelacji strony pozwanej, w której wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od tej kwoty, pobiera się opłatę podstawową. Za takim stanowiskiem przemawia to, że na etapie postępowania odwoławczego mamy do czynienia z wartością przedmiotu zaskarżenia, o której nie wspomina przepis art. 35 ust. 1 w zdaniu drugim, odnoszącym się jedynie do wartości przedmiotu sporu. Tym samym w sytuacji, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od 50.000 zł, rodzaj opłaty powinien być ustalony na podstawie zdania pierwszego przepisu. W konsekwencji obie strony - pracodawca i pracownik - obowiązane są do poniesienia opłaty podstawowej. Możliwe jest również takie rozumienie przepisu, że od pozwanego pracodawcy pobiera się opłatę stosunkową liczoną od wartości przedmiotu sporu. Taka interpretacja przepisu znajduje uzasadnienie w wykładni językowej. W art. 35 ust. 1 zdanie drugie jest bowiem mowa o pobieraniu opłaty stosunkowej od wszystkich podlegających opłacie pism procesowych, a zatem również od apelacji. Bez znaczenia dla samego rodzaju opłaty - podstawowej czy stosunkowej - jest wartość przedmiotu zaskarżenia, gdyż przepis nie wspomina o wartości przedmiotu zaskarżenia. Z kolei wykładnia systemowa prowadzi do wniosku, że opłata stosunkowa od apelacji pozwanego w sprawie, w której wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od 50.000 zł przy wartości przedmiotu sporu wyższej od tej kwoty, winna być naliczona od wartości przedmiotu zaskarżenia. Wynika to z treści art. 13 ustawy określającego wysokość opłaty stosunkowej - 5% wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia. Opłata naliczana jest zatem w zależności od tego, czy pismo podlegające opłacie dotyczy postępowania przed sądem pierwszej instancji (na przykład pozew), czy przed sądem drugiej instancji (na przykład apelacja i zażalenie). Odmiennie rozumienie tego przepisu prowadziło do sytuacji, w której strona wnosząca apelację zaskarżając orzeczenie w zakresie dużo niższym od wartości przedmiotu sporu, ponosiłaby niewspółmiernie wysokie opłaty sądowe w stosunku do żądania apelacji. Przyjęcie jednego z przedstawionych stanowisk ma zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Odpowiadając na przedstawione zagadnienie prawne Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnienie prawne wystąpiło w sprawie, w której pracownik dochodzi od pracodawcy roszczeń związanych ze stosunkiem pracy. W związku z tym rozważania

w zakresie obowiązku ponoszenia przez strony kosztów sądowych i wysokości opłat w sprawach z zakresu prawa pracy ograniczają się do interpretacji regulacji dotyczącej spraw z powództwa pracownika przeciwko pracodawcy. Zgodnie z art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych pracownik wnoszący powództwo z zastrzeżeniem art. 35. Przepis art. 35 ust. 1, w całości zacytowany w uzasadnieniu postanowienia przedstawiającego zagadnienie prawne, zawiera dwa odstępstwa od zasady braku obowiązku uiszczenia kosztów sądowych w sprawach z powództwa pracownika.

W zdaniu pierwszym przepis nakłada obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej od wymienionych w nim środków zaskarżenia. Zostało tu użyte określenie „wyłącznie”, co oznacza, że opłacie podlega tylko apelacja, zażalenie, skarga kasacyjna i skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, natomiast inne pisma w sprawach ze stosunku pracy nie podlegają opłacie. Opłatę podstawową w kwocie 30 zł pobiera się od wymienionych środków zaskarżenia wnoszonych zarówno przez pracownika (powoda) jak i pracodawcy (pozwanego). Kwestia ta została rozstrzygnięta uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2007 r., II PZP 5/06, stwierdzającą, że w sprawie z zakresu prawa pracy, w której wartość przedmiotu sporu nie przekracza 50.000 zł, od apelacji pozwanego pobiera się opłatę podstawową w kwocie 30 zł. W innych postanowieniach (z dnia 18 grudnia 2006 r., II PZ 59/06 i z dnia 6 lutego 2007 r., II PZ 75/06) Sąd Najwyższy prezentował takie samo stanowisko.

Zastrzeżenie zawarte w zdaniu drugim art. 35 ust. 1 powinno być zamieszczone w przepisie jako pierwsze, gdyż oznacza w zakresie opłat sądowych wyłączenie z generalnego zwolnienia od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych, zawartego w art. 96 ust. 1 pkt 4, pewnej kategorii spraw z powództwa pracownika. Przepis art. 35 ust. 1 byłby wówczas bardziej zrozumiały, gdyż byłoby jasne, że opłata podstawowa, o której mowa w zdaniu pierwszym, nie odnosi się do spraw wyłączonych ze zwolnienia. Użycie w zdaniu drugim sformułowania: „w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50.000 złotych, pobiera się od wszystkich podlegających opłacie pism opłatę stosunkową” oznacza, że sprawy te w zakresie opłat sądowych są traktowane tak, jak wszystkie sprawy cywilne rozpoznawane na zasadach ogólnych. Opłatę sądową pobiera się na zasadach określonych w art. 13 ustawy - 5% wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia. Pozew, w któ-

rym pracownik żąda kwoty wyższej niż 50.000 zł, podlega opłacie stosunkowej obliczonej od wartości przedmiotu sporu, natomiast opłata od apelacji lub innego środka zaskarżenia liczona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia. Jeżeli roszczenie przewyższające 50.000 zł zostanie uwzględnione w części nieprzekraczającej 50.000 zł, a część, w której żądanie zostało oddalone również nie przekracza tej kwoty, w przypadku zaskarżenia wyroku przez obie strony każda z nich uiszcza opłatę stosunkową obliczoną od wskazanej w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia. W sprawie z powództwa pracownika, w której żądał on w pozwie kwoty wyższej niż 50.000 zł, zdanie pierwsze przepisu art. 35 ust. 1 nie ma w ogóle zastosowania. Niezależnie od tego, która ze stron zaskarży wyrok i w jakiej części, nie ma możliwości zastąpienia opłaty stosunkowej obliczanej na zasadach ogólnych opłatą podstawową określoną w zdaniu pierwszym.

Przedstawiony problem prawny był przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, które, podobnie jak wyżej powołane orzeczenia, nie były dotychczas publikowane. W postanowieniach z dnia 21 września 2006 r., II PZ 34/06, z dnia 23 listopada 2006 r., II PZ 45/06, z dnia 11 grudnia 2006 r., I PK 197/06 i z dnia 6 czerwca 2007 r., III PK 22/07 Sąd Najwyższy stwierdził, że rodzaj opłaty sądowej w sprawach z zakresu prawa pracy (podstawowa czy stosunkowa) jest uzależniony od wartości przedmiotu sporu przewyższającego kwotę 50.000 zł, nie zaś od wartości przedmiotu zaskarżenia. W kolejnym postanowieniu z dnia 23 listopada 2006 r., II PZ 43/06, stwierdził, że jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 50.000 zł, to od apelacji lub skargi kasacyjnej należy uiszczyć opłatę stosunkową od wartości przedmiotu zaskarżenia, choćby wartość ta była niższa od 50.000 zł. Opłaty od skargi kasacyjnej dotyczy postanowienie z dnia 15 lutego 2007 r., I PK 283/06, w którym Sąd Najwyższy uznał, że skarga kasacyjna strony reprezentowanej przez radcę prawnego, złożona w sprawie z zakresu prawa pracy, w której wartość przedmiotu sporu przewyższa 50.000 zł, jeżeli uiszczono od niej opłatę podstawową, podlega odrzuceniu na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. w związku z art. 35 ust. 1 zdanie drugie ustawy o kosztach sądowych, choćby wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekraczała kwoty 50.000 zł. W świetle utrwalonego orzecznictwa przepis art. 35 ust. 1 zdanie drugie ustawy o kosztach sądowych należy rozumieć w ten sposób, że w sprawach wymienionych w tym przepisie od pozwu pobiera się opłatę stosunkową obliczoną od wartości przedmiotu sporu, a od apelacji pobiera się opłatę stosunkową obliczoną od

wartości przedmiotu zaskarżenia także wówczas, gdy wartość ta jest niższa od kwoty 50.000 zł.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy udzielił na przedstawione zagadnienie prawne odpowiedzi sformułowanej w sentencji uchwały.

=====